אוֹ שֶׁיַּשְׁתִּין לְתוֹךְ עָפָר תְּחוּחַ (פְּרוּשׁ, קַרְקַע שֶׁאֵינָהּ בְּתוּלָה, אֶלָּא כְּגוֹן שֶׁל אֶרֶץ חֲרוּשָׁה): יד * יְזַהֵר שֶׁלֹּא יֶאֱחֹז בָּאַמָּה וְיַשְׁתִּין, אִם לֹא מַעֲטָרָה (יג) (כה) וּלְמַטָּה, (כו) מִפְּנֵי שֶׁמּוֹצִיא שִׁכְבַת זֶרַע לְבַטָּלָה, צ אֶלָּא אִם כֵּן (כז) הוּא נָשׁוּי. ק וּמִדַּת חֲסִידוּת לִיזָּהֵר אֲפִלּוּ (יד) (כח) הַנָּשׂוּי: טו * אֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ נָשׂוּי, מַתִּיר לְסַיֵּעַ (כט) בַּבֵּיצִים: טז * שׁ לֹא הֻתַּר לַנָּשׂוּי לֶאֱחֹז בָּאַמָּה אֶלָּא לְהַשְׁתִּין, אֲבָל (טו) (ל) לְהִתְחַכֵּךְ לֹא: יז א ח הַמַּשְׁהֶה נְקָבָיו עוֹבֵר מִשּׁוּם (טז) [טז] (לא) בַּל תְּשַׁקְּצוּ:

פ נִדָּה שם. צ רַמַּ״ם פֶּרֶק כ״א מֵהִלְכוֹת [אִישׁוּת] (אישות ביאה הכ״ג). ק רַבֵּנוּ יוֹנָה בְּסֵפֶר הַיִּרְאָה (אות כה). ר שָׁם בַּגְּמָרָא דְּנִדָּה. ש סְמַ״ג (לאוין) סִימָן (קנ״ו) [קכ״ו]. ת מכות ט״ז (ע״ב).

ד דִּינֵי נְטִילַת יָדַיִם. וּבוֹ כ״ג סְעִיפִים:

א (א) אירְחַץ יָדָיו (ב) וְיִכָּרֵךְ עַל (ג) [א] נְטִילַת יָדָיִם. (הַגּוּהּ: וְיֵשׁ אוֹמְרִים (ג) גַּם אֲשֶׁר יָצָר, א בְּרָכוֹת ס׳ (ע״ב).

בַּאֵר הַיטֵב

מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יב): יד (יג) וּלְמַטָּה. וַאֲפִלּוּ אִם הָאֵבֶר בְּקִשּׁוּי מֵתִּיר לֶאֱחֹז מַעֲטָרָה וּלְמַטָּה, כָּךְ מַשְׁמַע מִתּוֹסְפוֹת רֵישׁ פֶּרֶק כָּל הַיָּד (נדה יג.) דְּבִזּוּר הַמַּתְחִיל אוֹחֵז וְכוּ׳, מְדִלָּא תַּרְצוּ דְּהָתָם מִירֵי שֶׁהוּא בְּקִשּׁוּי דְּהָא נִזְדַּעְזְעוּ אַבְרָיו קַתָּנֵי. עוֹלַת תָּמִיד (ס״ק יד): (יא) הַנָּשׂוּי. וְטַ״ז (ס״ק יג) כָּתַב דְּמִדִּינָא אָסוּר עַיֵּן שָׁם. וְאִם אֵין אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ אוֹ שֶׁהִיא נִדָּה, לֹא מִקְרֵי נָשׂוּי לְעִנְיָן זֶה, עַיֵּן ט״ז (שם) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יד). וְעַיֵּן בְּאֵרֶךְ הָעָזָר סִימָן כ״ג סָעִיף קָטָן ד׳ מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם: טז לְהִתְחַכֵּךְ לֹא. אִיתָא בְּגִמָּרָא דַּף (מ״א) [י״ג] (ע״א) בְּמַטְלִית תָּקָה מַתָּר לֶאֱחֹז בָּאַמָּה, שֶׁאֵינוֹ מְחַמֵּם: יז (טז) בַּל תְּשַׁקְּצוּ. וּבְקַטָּנִים, מִשּׁוּם בַּל תְּשַׁקְּצוּ וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא יָהֵא עָקָר. וַיְהַר מְאֹד בְּקִנּוּחוֹ, כִּי צוֹאָה בְּפִי הַשִּׁבְּעַת מְעַכֶּבֶת הַתְּפִלָּה, וְיֵשׁ לְרַחֵץ כַּמִּים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי ל יב) ׳וּמִצֹּאָתוֹ לֹא רָחֵץ׳. סִדּוּר הָאַר״י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סידור ר׳ שבתי כוונת הנטילה):

א (ג) נְטִילַת יָדַיִם. בְּתוֹסְפוֹת דִּסוֹטָה פֶּרֶק אֵלּוּ נַאֲמָרִין (לב.) דְּבִזּוּר הַמַּתְחִיל קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה מְבֹאָר דִּבְרָכוֹת שֶׁל מִצְוֹת נַאֲמָרִין בְּכָל לָשׁוֹן, וְעַיֵּן בְּסֵפֶר בִּרְכַּת אַבְרָהָם חֵלֶק ט׳ מִסִּימָן רפ״ח עַד סִימָן רצ״ה. כָּתַב בְּסֵדֶר הַיּוֹם (כוונת נטילת ידים) דְּמִיָּד אַחַר

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בְּיִשִׁיבָה, יוּכַל לַעֲשׂוֹת עֲצָה אַחֶרֶת שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי נִיצוֹצוֹת, שֶׁיְּסַיֵּעַ בַּכַּפִּים לְהַגְבִּיהַּ הַגִּיד קְצָת אוֹ עַל יְדֵי מַטְלִית עֲבָה. וְאִם אִתְרַמֵּי שֶׁנָּפְלוּ נִיצוֹצוֹת עַל רַגְלָיו, (לג) מִצְוָה לְשַׁקְשְׁקָם: יד (כה) וּלְמַטָּה. וַאֲפִלּוּ (לד) אִם הָאֵיבָר בְּקִשּׁוּי מֵתָּר מַעֲטָרָה וּלְמַטָּה: (כו) מִפְּנֵי שֶׁמּוֹצִיא. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁעַל יְדֵי נִגְיעָתוֹ בְּגִיד בָּא לִידֵי חִמּוּם וְהִרְהוּר, וְיָבֹא לִזְלִזָּה. וְחֹמֶר עָוֹן הַזֶּה עַיֵּן בְּאָבֶן הָעָזָר סִימָן כ״ג סָעִיף ד׳ דַּאֲפִלּוּ נָשׂוּי אֵינוֹ מֻתָּר לְהוֹשִׁיט יָדוֹ לְאַמָּה כְּלָל אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁהוּא צָרִיךְ לְנַקְּבָיו: (כח) הַנָּשׂוּי. וְאִם עוֹמֵד בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ פַּחַד שֶׁלֹּא יִפֹּל, אֵין לְהַחְמִיר בְּנָשׂוּי כְּלָל.

[אַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס״ד)]: טו (כט) בַּבֵּיצִים. שֶׁאֵינוֹ מִתְחַמֵּם מַתָּר לֶאֱחֹז בָּאַמָּה לְהַשְׁתִּין כְּגוֹן עַל יְדֵי מַטְלִית עָבָה שֶׁאֵינוֹ מְחַמֵּם, (ט) אֲבָל עַל יְדֵי הֶחְלּוּק אָסוּר. (ט) וְיֵשׁ מְפָקְפְּקִין גַּם עַל יְדֵי מַטְלִית עָבָה, מִשּׁוּם דְּלֹא יָדְעִינַן שֶׁעוֹבֵר: טז (ל) לְהִתְחַכֵּךְ לֹא. לְפִי שֶׁהַחִכּוּךְ מֵבִיא לִידֵי חִמּוּם, וּבְקַל יָבֹא לִידֵי שִׁכְבַת זֶרַע. וְעַיֵּן בְּחַיֵּי אָדָם (כלל ג ס״ג) שֶׁמַּתִּיר עַל יְדֵי בֶּגֶד עָב. וּמַתָּר לִסְרֹק זָקָן הַתַּחְתּוֹן, אַף שֶׁלֹּא יִגַּע אָז בָּאַמָּה בְּיָדוֹ. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה לא): יז (לא) בַּל תְּשַׁקְּצוּ. [ג]וְאִם מַשָּׂא עַצְמוֹ לְקַטָּנִים, עוֹבֵר מִשּׁוּם בַּל תְּשַׁקְּצוּ וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא יִהְיֶה עָקָר. וְהַמִּשְׁנָה מִלְּהָפִיחַ (לם) אֵינוֹ עוֹבֵר עַל ׳בַּל תְּשַׁקְּצוּ׳ (לט) נִדְחֶה מִפְּנֵי כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת, כְּגוֹן הַמַּשְׂא נְקָבָיו עַד שֶׁיִּמְצָא מָקוֹם צָנוּעַ וּכְהַאי גַּוְנָא. יְזַהֵר מְאֹד לְקַנֵּחַ הֵיטֵב, כִּי צוֹאָה בִּמְקוֹמָהּ בְּמַשֶּׂהוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסִימָן ע״ו סָעִיף ה׳. וְטוֹב (מ) לְרָחֵץ פִּי הַשַּׁבָּעַת בַּמַּיִם אוֹ בְּרֹק:

א (א) יִרְחַץ יָדָיו וְכוּ׳. יֵשׁ עַל זֶה שְׁנֵי טְעָמִים: (פ) הָרא״ש (ברכות פ״ט סי׳ כג) כָּתַב לְפִי שֶׁיָּדִים שֶׁל אָדָם עַסְקָנִיּוֹת הֵן, וְאִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יִגַּע בְּכָשֵׁר הַמִּטַּנֵּף בְּלַיְלָה, לָזֶה תִּקְּנוּ חַזַ״ל בְּרָכָה עַל הַנְּטִילָה לִקְרִיאַת שְׁמַע וְלִתְפִלָּה. וְהָרַשְׁבָּ״א (בתשובה ח״א סי׳ קצא) כָּתַב לְפִי שֶׁבַּשָּׁחַר אַחַר הַשְּׁנָה אָנוּ נַעֲשִׂים כְּבָרְיָה חֲדָשָׁה דִּכְתִיב ׳חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ׳, צְרִיכִין אָנוּ לְהוֹדוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁבָּרָאנוּ לִכְבוֹדוֹ לְשָׁרְתוֹ וּלְבָרֵךְ שְׁמוֹ. וְעַל דָּבָר זֶה תִּקְּנוּ בַּשַּׁחַר כָּל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין בְּכָל בֹּקֶר, לָכֵן גַּם דָּבָר זֶה תִּקְּנוּ בַּשַּׁחַר לְהִתְקַדֵּשׁ בְּקִדֻּשָּׁתוֹ וְלִטֹּל יָדֵינוּ מִן הַכֵּלִי בְּכֹהֵן שֶׁמְּקַדֵּשׁ יָדָיו מִן הַכִּיּוֹר קֹדֶם עֲבוֹדָתוֹ. וְלַהֲלָכָה אָנוּ תּוֹפְסִים כִּשְׁנֵי הַטְּעָמִים לְחַמְרָא לְעִנְיַן נְטִילָה, וּכְדִלְקַמָּן בָּזֶה הַסִּימָן (ס״ג). וְאִם לֹא בֵּרַךְ עַל נְטִילַת יָדָיו קֹדֶם הַתְּפִלָּה, שׁוּב לֹא יְבָרֵךְ אַחַר הַתְּפִלָּה לְכָלֵי עָלְמָא [חַיֵּי אָדָם (כלל ז ס״ה)]: (ב) וְיִבָּרֵךְ. וּמִיָּד אַחַר הַנְּטִילָה יְבָרֵךְ, וְאֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין עַל הַנְּגּוּב, (ג) וְגַם הַנְּגּוּב אֵין מְעַכֵּב. וְיֵשׁ מַחְמִירִין שֶׁלֹּא יְבָרֵךְ עַד אַחַר שֶׁנִּנְגַּב יָדָיו, דְּסְבִירָא לְהוּ דְּאֵין רוּחַ רָעָה סָר מֵהַיָּדַיִם עַד אַחַר הַנְּגּוּב, וּסְבִירָא לְהוּ דְּאָסוּר לְבָרֵךְ בְּיָדַיִם שֶׁרוּחַ רָעָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, [ד]אֲבָל דַּעַת הַפּוֹסְקִים אֵין כֵּן [אַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס״א)]. כָּתַב בְּסֵדֶר הַיּוֹם (כוונת נט״ו) שֶׁלֹּא יִגַּע בְּמַלְבּוּשָׁיו עַד שֶׁיִּטֹּל, [ה]וְכֵן מַשְׁמַע כֵּן (מָגֵן אַבְרָהָם) [סק״א]. אִיתָא בִּבְרָכוֹת דַּף נ״א (ע״א), אַל תִּטֹּל חֲלוּקְךָ שַׁחֲרִית מִיָּד הַשַּׁמָּשׁ וְתִלְבַּשׁ, מִשּׁוּם סַכָּנַת מַזִּיקִין, אֶלָּא יִטְּלֵהוּ בְּעַצְמוֹ מִמָּקוֹם שֶׁהוּא שָׁם. וַאֲפִלּוּ אוֹתוֹ הַשַּׁמָּשׁ (ג) כְּבָר נָטַל יָדָיו. אָמְרִינַן בַּגְּמָרָא (שבת נ:), רוֹחֵץ אָדָם פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו בְּכָל יוֹם מִשּׁוּם כְּבוֹד קוֹנוֹ. וּבִמְדִינוֹתֵינוּ שֶׁאֵין אָנוּ הוֹלְכִים יְחֵפִים [ו]אֵין צָרִיךְ לְרָחֵץ רַגְלָיו שַׁחֲרִית [פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״א)]: (ג) גַּם אֲשֶׁר יָצָר. הַטַּעַם, (ז) מִשּׁוּם דְּכַבָּקָר נַעֲשָׂה כְּבָרְיָה חֲדָשָׁה, וּצְרִיכִין אָנוּ לְהוֹדוֹת לוֹ, וְנִתְקַן בִּרְכַּת אֱלֹקַי נְשָׁמָה, וַאֲשֶׁר יָצַר עַל יְצִירַת הַגּוּף. וְיֵשׁ עוֹד

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

יז [טז] בַּל תְּשַׁקְּצוּ. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּתִבְואוֹת שׁוֹר בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן י״ג סָעִיף קָטָן (י״ב) [ב] שֶׁמִּסְתַּפֵּק דְּהָא דְּמִשְׁהֶה נְקָבָיו שְׁעוֹבֵר עַל בַּל תְּשַׁקְּצוּ, אִם הוּא מִדְּאוֹרַיְתָא אוֹ מִדְּרַבָּנָן, וְשָׁם כָּתַב בְּהִנְךָ דְּיִכְמוֹת (סד״ו) דְּאָמַר חֲמִשָּׁה אָמוֹרָאֵי אִיעֲקַר מִפִּרְקָא דְּרַב הוּנָא, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב בְּשׁוּ״ת בֵּית אֶפְרַיִם חֵלֶק אֶבֶן הָעֵזֶר סִימָן ב׳ מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה. וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן צ״ב (ס״ב). וְכָתַב בְּסֵפֶר עֵרֶךְ לֶחֶם לְמַהֲרִיצ״ש דְּמַשְׁהֶה מַלְהָפִיחַ אֵינוֹ עוֹבֵר בְּכָל תְּשַׁקְּצוּ עַיֵּן סִימָן ק״ג (ס״ב), עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (שם) סוֹף סָעִיף קָטָן ד׳:

א [א] נְטִילַת יָדַיִם. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. (וְעַיֵּן) בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״א) בְּשֵׁם אוֹר צַדִּיקִים לְמַהֲרַ״ם פאפרש״ס (סי׳ א ס״ה) שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם מַהֲרַ״ם נִיגְרִין שֶׁאֵין רוּחַ רָעָה סָרָה מֵהַיָּדַיִם שַׁחֲרִית עַד אַחַר הַנְּגּוּב, וּלְפִי זֶה לֹא יְבָרֵךְ עַד שֶׁיְּנַגֵּב, וְלֹא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם סִדּוּר הַיּוֹם (כוונת נט״ו) וּכְנִמְשָׁךְ הַגְּדוֹלָה (הנה״ט) (הֲכִיאוֹ הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ו) וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַבֵּאוּר הַיטֵב), וְגַם יְנַגֵּב הַיָּדַיִם תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ יִרְחַץ הַפָּנִים. וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (ח״א י״ז) דְּרוּחָא חָדָא אִיכָּא בְּבֵית הַכִּסֵּא כו׳ אִם נִגֵּב יָדָיו וְלֹא רָחַץ פָּנָיו וְהָלַךְ לְבֵית הַכִּסֵּא וְרָחַץ יָדָיו, צָרִיךְ שֶׁיְּנַגְּבֵם וְאַחַר כָּךְ יִרְחַץ הַפָּנִים, עַיֵּן שָׁם. וּמְנַהֲגֵנוּ לִרְחֹץ הַפָּנִים בְּלֹא נְגּוּב יָדַיִם, וּמִי שֶׁרוֹצֶה לְהַחְמִיר בָּזֶה, מִכָּל מָקוֹם יָכוֹל לַיְלֵךְ לִמְקוֹם שֶׁמַּיִם מְטֻפָּחִים לְנַגֵּב יָדָיו אַף שֶׁהוּא רָחוֹק מִפֶּנּוּ יוֹתֵר מֵאַרְבַּע אַמּוֹת, דְּלִצְנִיעוּת זֶה אֵין

בַּאוּר הַלָּכָה

וּמְקֻבָּח בִּשְׂמאל דְּעָלְמָא. וְעַיֵּן בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים (המאיר לארץ ס״ק סד) שֶׁהָאֲרִיךְ בָּזֶה, וְלִדְבָרָיו יְהִיֶה הַדִּין כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַפְּרִי מְגַדִּים וּלְכוּשֵׁי שָׁרָד, וְאִם כּוֹתֵב בִּימִינוֹ וְשׂוֹאֵר מַעֲשָׂיו עוֹשֶׂה בִּשְׂמאל, לְדִבְרָיו גַּם כֵּן הֲרֵי הוּא בִּכְלַל אָדָם:

יד * יְזַהֵר שֶׁלֹּא יֶאֱחֹז וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אֲפִלּוּ אִם אֵין לוֹ בְּעָקָר תְּחוֹחַ וּמָקוֹם מְדֹרוֹן וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַשְׁתִּין בִּישִׁיבָה, וְיָכוֹל לָבוֹא עַל יְדֵי זֶה לִלְעַג עַל בְּנָיו עַל יְדֵי הַנִּיצוֹצוֹת כְּשֶׁלֹּא יֶאֱחֹז בָּאַמָּה, אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר. בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ולא ישתין): טז * לֹא הֻתַּר וְכוּ׳ אֲבָל לְהִתְחַכֵּךְ לֹא. וְכֵן מַה שֶּׁהַתַּר לְמִי שֶׁאֵינוֹ נָשׂוּי לְמַשָּׂה מַעֲטָרָה, גַּם כֵּן לֹא הֻתַּר רַק לְהַשְׁתִּין (אַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ סט״ז)). וְעַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ל) שֶׁכָּתַבְתִּי דְּמַתָּר לִסְרֹק זָקָן הַתַּחְתּוֹן, דְּלֹא גָּרַע מֵעַל יְדֵי מַטְלִית עָבָה, וּבִכְרָעִי אִם נִסְבַּר כְּשִׁיטַת הַתּוֹסְפוֹת (נדה יג. ד״ה אם) הַמּוֹבָא בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יד) דְּלִמְשָׁה מְשַׁבְּרוּ׳ רְצוֹנוֹ לוֹמַר בְּמָקוֹם מִילְתוֹ:

יג (ע) גְּמָרָא (יומא ל.): יד (מ) עוֹלַת תָּמִיד (ס״ק יד): (מא) טַ״ז (ס״ק יג) וּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יד) וְכֵן מַפִּיק הַבְּרֵכִי יוֹסֵף (ס״ק יא) דְּלֹא כְּהַמְקֻבָּלִין: טו (ט) אֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יב) וּבְרֵכִי יוֹסֵף (סק״ט): (מב) שָׁם בְּשֵׁם בְּכוּר שׁוֹר (נדה יג.): יז (מג) פְּרִי מְגַדִּים (משז״ ס״ק יג): (מד) פְּרִי מְגַדִּים (שם): (מה) אַחֲרוֹנִים:

א (פ) בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ויברך): (ג) מָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ו׳: (ד) פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״א): (ה) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) וְהָגַ״א:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] כתב שו״ע הרב (מהדו״ת ס״א): וכל שיכול להעמיד עצמו עד כדי שיעור הילוך פרסה, אין בו משום בל תשקצו ולא משום סכנה בין בקטנים בין בגדולים לדברי הכל. ויש אומרים שאפילו אינו יכול להעמיד עצמו פחות הרבה מכשיעור הילוך פרסה, אין בו משום בל תשקצו כל זמן שאינו נצרך ומתאוה הרבה (בענין שאילו לא היה מעמיד עצמו בכח ומגביר כח המחזיק על כח הדוחה היה כח הדוחה גובר מאליו על כח המחזיק ועושה צרכיו בלי שום סיוע דוחק שידחוק האדם עצמו כלל אפילו מעט מזעיר, אבל אם כח הדוחה לא היה גובר כל כך על כח המחזיק בלי סיוע דוחק שידחוק האדם עצמו מעט, נמצא כשמעמיד על עצמו ומונע מלדחוק אינו נקרא משהה נקביו, כי אינו אלא שב ואל תעשה ואין בו משום בל תשקצו). **ב]** וכן בשו״ע הרב (סכ״ד) כתב שהמשהה נקביו עבר על בל תשקצו. אמנם במהדורא תנינא (שם) כתב: ויש אומרים שבקטנים אין בהם משום בל תשקצו, אלא שאסרו משום סכנה וגם שלא יהא עקר. וכ״כ בסידור. **ג]** וכן כתב בשו״ע הרב (ס״ז) שא״צ לנגב הידים ומותר לברך בלא ניגוב. **ד]** בשו״ע הרב (סי׳ א ס״ז) כתב שמדין התלמוד מותר ליגע במלבושיו, אבל חכמי הזוהר החמירו שלא ליגע במלבושיו קודם נטילת ידים, וכל ירא שמים יחמיר לעצמו. **ה]** בשו״ע הרב (סכ״א) לא חילק בכך וכתב: רוחץ אדם פניו ורגליו בכל יום בשביל כבוד קונו, שנאמר (בראשית ט ו) ׳כי בצלם אלהים עשה את האדם׳.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah